

C-110/24. sz. ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2024. február 9.

A kérdést előterjesztő bíróság: Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana
(Spanyolország)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2024. január 24.

Felperes: Sindicat de Treballadors i Treballadors de les Administracions i els
Serveis Publics (STAS-IV)**Alperes:**Valenciana d'Estrategies i Recursos per a la Sostenibilitat
Ambiental, S. A. (VAERSA)

[omissis]

[A kérdést előterjesztő bíróság, a felek és az eljárás]

ELŐZMÉNYEK

ELŐSZÖR. – A Sindicat de Treballadores y Treballadors de les Administraciones i el Serveis Publics STAS-IV (a továbbiakban: felperes vagy STAS-IV) 2023. október 13-án kollektív keresetet terjesztett elő a jelen Sala de lo Social del Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana (a valenciai autonóm közösség felsőbbbíróságának a jelen ügyben eljáró szociális tanácsa, Spanyolország) elé a Valenciana d'Estrategies i Recursos per a la Sostenibilitat Ambiental, S. A. (a továbbiakban: VAERSA vagy alperes) ellen, amelyben a tényállás ismertetése után végül a következőket kérte: „az eljáró bíróság állapítsa meg a Biodiversidad alkalmazottainak azon jogát, hogy a bázisról a napi munkavégzésük helyét jelentő telephelyre és vissza a vállalat járművével megtett utazást számítsák be tényleges munkaidőnek, azzal, hogy a munkaidő 15.00 órakor ér véget, amikor a jármű a bázisra visszaérkezik, és kötelezze a

VAERSA-t e nyilatkozat megtételére az e nyilatkozatból eredő valamennyi következménnyel együtt”.

A keresetlevélben foglaltaknak megfelelően a következő szakszervezeteket idézték be érdekelt félként: Comisiones Obreras del País Valenciano (CCOO PV), Confederació General del Treball del País Valencià i Múrcia (CGT–PV), Unión General de Trabajadores del País Valenciano (UGT PV), Intercomarcal de Trabajadores de Castellón (SIT), Unión Sindical Obrera de la Comunidad Valenciana (USO) és Colectivo de Personal Administrativo y Técnico de VAERSA.

MÁSODSZOR. – [omissis]

HARMADSZOR. – [omissis] [Nemzeti eljárás]

NEGYEDSZER. – 1. A 2023. december 5-i határozatban arra hívták fel a feleket, hogy tíz napon belül nyújtsák be az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek az Európai Unió Bírósága elé történő esetleges előterjesztésével kapcsolatos érveiket.

2. A felperes STAS-IV szakszervezet jogásza írásbeli nyilatkozatot nyújtott be arra vonatkozóan, hogy ellenzik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését, azzal az indokkal, hogy a 2003/88/EK irányelv rendelkezéseivel és a Bíróság által adott értelmezéssel összhangban a keresetnek helyt kell adni.

A Generalitatot (Valencia autonóm közösség kormányzata, Spanyolország) képviselő állami jogi tanácsadói szolgálat jogi képviselője is ellenezte beadványában az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését, valamint a kereset elutasítását kérte, és ennek érdekében ugyanúgy a 2003/88/EK irányelv értelmezésére és a Bíróság ítélezési gyakorlatára hivatkozik.

A TÉNYÁLLÁS ÉS A JOGVITA TÁRGYA

ELŐSZÖR. – A releváns tények ismertetése

Az alperes VAERSA Valencia autonóm közösség kormányzatának az állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok és alapítványok ágazatába tartozó társasága, amely a 2015. február 6-i *Ley 1/2015 de la Generalitat*, de Hacienda Pública, del Sector Público Instrumental y de Subvenciones (a kormányzatnak az államkincstárról, az állami szolgáltató ágazatról és a támogatásokról szóló 1/2015. sz. törvénye) 2. cikke 3. bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett hetedik kiegészítő rendelkezés értelmében a gazdasági társaság jogi természetével rendelkezik. A Valencia autonóm közösség kormányzatának többségi tulajdonában van, és a Consellería de Agricultura, Desarrollo Rural, Emergencia Climática y Transición Ecológica (a mezőgazdaságért, vidékfejlesztésért, klímavész helyzet-kezelésért és ökológiai átállásért felelős regionális minisztérium) alá tartozik.

A VAERSA a Valencia autonóm közösség kormányzata közigazgatási szerveinek, a helyi önkormányzat részét képező különböző jogalanyoknak és az ezek bármelyikétől függő, ajánlatkérői jogállással rendelkező közszektorbeli intézményeknek a személyre szabott saját segédszerveinek és műszaki szolgálatának minősül, és a projekteknek, jelentéseknek vagy más műszaki dokumentumoknak megfelelően köteles végrehajtani a megbízásokat.

A VAERSA 2018. január 1-jei hatállyal csatlakozott Az autonóm közösség közigazgatási szerveinek alkalmazottaira vonatkozó 2. kollektív szerződéshez.

A Dirección General de Medio Natural y de Evaluación Ambiental (természeti környezetvédelmi és környezetértékelési főigazgatóság, Spanyolország) határozatával jóváhagyta a Valenciái Közösség Natura 2000 európai ökológiai hálózata területeinek fejlesztésére irányuló beruházásokat a 2022–2025-ig terjedő időszakra vonatkozóan, és a VAERSA-t bízta meg e beruházásoknak a műszaki előírásoknak megfelelő végrehajtásával.

A strukturális megbízás tárgyát képező tevékenység a Valenciái Közösség teljes földrajzi területének természeti környezetében végzett tevékenységek megvalósításával jár.

A kollektív jogvita által érintett alkalmazottak azok, akik a VAERSA munkaköri jegyzékében biológiai sokféleséggel foglalkozó munkavállalóként szerepelnek, akiket korábban mikrorezervátumokban munkát végző személyeknek, most pedig Natura 2000 hálózattal foglalkozó munkavállalónak neveznek.

Tevékenységének elvégzésére a VAERSA 15 tartományi brigádot szervezett: ebből 6 Valenciában, 4 Alicantében és 5 Castellónban található a következő összetétellel, tartományi elosztással és kiindulási ponttal:

- észak-alicantei brigád, amelynek kiindulási pontja Alcoy, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- dél-alicantei brigád, amelynek kiindulási pontja Santa Faz, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- alicantei jáveai brigád, amelynek kiindulási pontja Jávea, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- alicantei orihuelai brigád, amelynek kiindulási pontja Orihuela, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- észak-castellóni brigád, amelynek kiindulási pontja Vistabella, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- castellóni forcalli brigád, amelynek kiindulási pontja Forcall, és amely 1 művezetőből és 2 mikrorezervátum szakemberből áll.

- castellóni peñíscolai brigád, amelynek kiindulási pontja Peñíscola, és amely 1 művezetőből és 2 mikrorezervátum szakemberből áll.
- dél-castellóni brigád, amelynek kiindulási pontja a castellóni VAERSA, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- castellóni alturai brigád, amelynek kiindulási pontja Altura, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- észak-valenciai brigád, amelynek kiindulási pontja a Quart de Poblet-i CIEF, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- dél-valenciai brigád, amelynek kiindulási pontja Gandía, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- valenciai ontinyenti brigád, amelynek kiindulási pontja Ontinyent, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- valenciai requenai brigád, amelynek kiindulási pontja Requena, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- valenciai ayorai brigád, amelynek kiindulási pontja Ayora, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.
- valenciai Aras de los Olmos-i brigád, amelynek kiindulási pontja Aras de los Olmos, és amely 1 művezetőből és 3 mikrorezervátum szakemberből áll.

A VAERSA-nak van egy tartományi koordináló művezetője és egy tartományi szintű vezetője is.

A művezetőket havonta WhatsApp üzenetben tájékoztatják a havi ütemtervről – tartomány, brigád és konkrét munkaidő szerinti bontásban –, feltüntetve a telephelyek pontos helyét, az egyes brigádok által elvégzendő munkákat és egyéb műszaki szempontokat.

A munkavállalók saját eszközeikkel utaznak a lakóhelyükről egy, a VAERSA által előre meghatározott kiindulási pontra, az úgynevezett „bázisra”, ahova reggel 8:00 óráig kell megérkezniük. Onnan a VAERSA által a rendelkezésükre bocsátott, egy VAERSA munkavállaló által vezetett és a munkálatok elvégzéséhez szükséges anyaggal megrakodott járművel utaznak a telephelyre. 15.00 órakor a telephelyen végzett munka befejeződik, és a vállalat járművel a bázisra szállítják a munkavállalókat, ahonnan ez utóbbiak visszatérnek lakóhelyükre.

A VAERSA által a mikrorezervátumokban szolgáltatást nyújtó munkavállalókkal kötött munkaszerződések a következő kikötést tartalmazzák: „A munkanap akkor kezdődik, amikor a munkavállaló megérkezik a mikrorezervátumba, és akkor ér véget, amikor elhagyja a vállalkozás járművét. Az utat a vállalkozás járművel teszik meg. A munkába járással és a hazautazással töltött idő nem számít

tényleges munkaidőnek. Ez a munkakörülmény beszámításra került a munkavállalónak járó konkrét bérpótlékba.”

A VAERSA tárgyalási bizottságának 2018. június 15-i jegyzőkönyve a következőket tartalmazza: „Az igazgatóság felveti azt a kérdést, hogy az állandó munkavégzési hellyel nem rendelkező alkalmazottak utazási idejének 50%-át tényleges munkaidőnek számítsák be (ahogyan ez egyes csoportok esetében már megtörtént)”.

A biológiai sokféleséggel való gazdálkodásra vonatkozó megbízás végrehajtásának kezdete óta a VAERSA a biológiai sokféleséggel foglalkozó alkalmazottak esetében tényleges munkaidőnek számítja be a kiindulási pontról vagy bázisról a telephelyre történő napi utazást, de nem számítja annak a telephelyről a kiindulási pontra vagy bázisra történő napi utazást a munkanap végén.

MÁSODSZOR. – A jogvita tárgya

A felperes szakszervezet annak megállapítását kéri, hogy a biológiai sokféleséggel foglalkozó munkavállalók jogosultak arra, hogy a bázisról a telephelyre (a munkanap kezdetén) és a telephelyről a bázisra (a munkanap végén) a vállalkozás járművével történő utazással töltött időt tényleges munkaidőnek számítsák be azzal, hogy a munkaidő a bázison 15.00 órakor ér véget.

JOGI ALAP

ELŐSZÖR. – Az Európai Uniónak Bíróság hatásköre

Az Európai Unióról szóló szerződés (HL 2008. C 115., 13. o.) 19. cikke (3) bekezdésének b) pontja, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (HL 2008. C 115., 47. o.) 267. cikke és a Ley Orgánica del Poder Judicial (az igazságszolgáltatásról szóló alkotmányos törvény) 4bis. cikke értelmében az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az uniós jog értelmezése, valamint az uniós intézmények, szervek és hivatalok jogi aktusainak érvényességére vonatkozó kérdések tekintetében.

MÁSODSZOR. – Az alkalmazandó nemzeti és közösségi rendelkezések szövege

a) A spanyol jog

A spanyol szabályozás a munkaidőt a 2015. október 23-i *Estatuto de los Trabajadores*, aprobado por Real Decreto Legislativo 2/2015 (2/2015. sz. királyi törvényerejű rendelettel [a BOE 2015. október 24-i 255. száma] jóváhagyott, a munkavállalók jogállásáról szóló törvény) 34–38. cikkében szabályozza.

[omissis] [Az ügyre nem alkalmazandó nemzeti szabályozás]

A jelen jogvita tárgyát képező rendelkezés a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 34. cikkének 1., 3. és 5. bekezdése, amelyek a következőképpen rendelkeznek: „1. A munkanap időtartamát a kollektív szerződések vagy a munkaszerződések határozzák meg.

A rendes munkaidő maximális időtartama egy év átlagában heti 40, ténylegesen teljesített munkaóra.

[...]

3. A munkanap vége és a következő munkanap kezdete között legalább 12 órának kell eltelnie.

A ténylegesen teljesített rendes munkaórák száma nem haladhatja meg a napi kilenc órát, kivéve ha kollektív szerződés vagy annak hiányában a munkáltató és a munkavállalók képviselői között létrejött megállapodás eltérő napi munkaidő-beosztást állapít meg a munkaidők közötti szünet tiszteletben tartása mellett.

[...]

5. A munkaidő kiszámítása oly módon történik, hogy a munkavállaló a munkanap napi kezdetekor és annak végén a munkahelyén tartózkodik.”

b) Az uniós jog:

Az alapvető szabály a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.; helyesbítés: HL 2020. L 92., 22. o.), amelyből a jelen eljárás tárgyát illetően a következő rendelkezések emelhetők ki:

A 1. cikk (1) bekezdése, amely szerint: „Ez az irányelv a minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeket állapítja meg a munkaidő megszervezése tekintetében.”

Az 1. cikk (2) bekezdése, amely kimondja, hogy az irányelvet kell alkalmazni: „a) a napi és a heti pihenőidő és az éves szabadság minimális időtartama, a szünetek és a maximális heti munkaidő esetében; [...] [e]zen irányelv 14., 17., 18. és 19. cikkének sérelme nélkül [...] a 89/391/EGK irányelv 2. cikke szerinti valamennyi köz- és magán-tevékenységi ágazatban”.

A 2. cikk, amely a meghatározásokat tartalmazza. Pontosabban:

Az 1. pont, amely a munkaidőt a következőképpen határozza meg: „az az időtartam, amely alatt a munkavállaló dolgozik, a munkáltató rendelkezésére áll, és tevékenységét vagy feladatát végzi a nemzeti jogszabályoknak és/vagy gyakorlatnak megfelelően”.

A 2. pont, amely a pihenőidőt a következőképpen határozza meg: „az az időtartam, amely nem minősül munkaidőnek”.

HARMADSZOR.- A Tribunal Supremo de España (spanyol legfelsőbb bíróság) negyedik tanácsának vonatkozó ítélezési gyakorlata

A 208/2018. sz. fellebbezés tárgyában hozott 2020. július 7-i STS 605/2020. sz. ítélet (ECLI:ES:TS:2020:23309) a Bíróság 2015. szeptember 10-i ítéletében (C-266/14) foglalt ítélezési gyakorlatra hivatkozva kimondja, hogy a munkaidőbe „beletartozik minden olyan időtartam, amely alatt a munkavállaló dolgozik, a munkáltató rendelkezésére áll, és tevékenységét vagy feladatát végzi a nemzeti jogszabályoknak és/vagy gyakorlatnak megfelelően, valamint hogy a pihenőidőn e fogalom ellentétét kell érteni, tekintve, hogy e két fogalom kölcsönösen kizárja egymást”, és úgy véli, hogy a szóban forgó esetben, amelyben a vállalkozás tevékenysége felvonók telepítéséből, karbantartásából és javításából áll, amelyet csak az ügyfelek lakóhelyén lehet végezni, a munkavállalóknak a lakóhelyükről Eibar és San Sebastián városokba megtett útja munkaidőnek minősül. A Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) indoklása szerint: „ha az ügyfél lakóhelyére történő utazás elengedhetetlen a vállalkozás tevékenységének végzéséhez, amely vállalkozás nem tudna felvonókat szerelni, karbantartani vagy javítani, ha nem küldené a munkavállalóit a szükséges anyagokkal és szerszámokkal együtt az ügyfelek lakóhelyére, ami következőképpen kihatással van e szolgáltatások elszámolására, nyilvánvaló, hogy az ilyen utazásokat munkaidőnek kell tekinteni”.

Ugyanebben az értelemben határozott a 27/2020. sz. fellebbezés tárgyában hozott, 2021. június 9-i STS 617/2021. sz. ítélet (ECLI:ES:TS:2021:2419) egy olyan ügyben, amelyben a vállalkozás egy adott időpontban úgy döntött, hogy a helyszíni technikusok vagy kültéri szerelők – ahelyett, hogy a munkaidejüket a központban kezdték volna el és fejezték volna be, ahogyan azt addig tették – reggel 8 órakor az első ügyfél lakóhelyén kezdenek és 17 órakor az utolsó ügyfél lakóhelyén fejezik be a munkát.

Ezzel szemben az 1249/2017. sz. fellebbezés tárgyában hozott 2019. november 19-i STS 784/2019. sz. ítélet (ECLI:ES:TS:2019:3880) elutasítja azt a kollektív keresetet, amelyben azt kérték, hogy a repülőtéri tűzoltóknak a kiszolgáló épületből – műszaki blokkból – az állomásra való átvonulással töltött idejét, ahol a kollégák váltása zajlik, munkaidőnek kell tekinteni. A Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) a következőket állapítja meg: „[...] az úgynevezett műszaki blokkból az SSEI állomásra való átvonulás ideje alatt a munkavállaló ténylegesen nem áll a munkáltató rendelkezésére, hanem a vállalati öltözőből a munkahelyre való átvonuláshoz hasonló előkészítő feladatot végez. Az a tény, hogy biztonsági okokból először a műszaki blokkba kell belépni, és mágneses belépőkártyát kell használni, nem jelenti azt, hogy a munkaidő megkezdődött volna. Ezen idő alatt a munkavállaló nem végezhet személyesen munkát, és nem bízható meg semmilyen feladattal, mivel a termelőtevékenysége körén kívül tartózkodik”.

NEGYEDSZER. – A vitában részt vevő felek álláspontja

a) A felperes szakszervezet álláspontja, amelyet a tárgyaláson megjelent többi szakszervezet is támogat:

A felperes szerint a munkavállalók által a bázisról a telephelyre (a munkanap kezdetén) és a telephelyről a bázisra (a munkanap végén) megtett utat munkaidőnek kell tekinteni, mivel azok a vállalkozás tevékenységéhez és a munkavégzéshez tartoznak, tekintettel arra, hogy azt a vállalkozás járművével végzik, és hogy ezekben az időszakokban a munkavállalók a vállalkozás rendelkezésére állnak.

Emellett hozzátézik, hogy érthetetlen, hogy a vállalkozás a bázisról a telephelyre történő utazást munkaidőnek tekinti, ugyanakkor nem veszi figyelembe ugyanígy a munkaidő végén a telephelyről a bázisra történő visszafelé utazást.

b) A vállalkozás álláspontja:

A vállalkozás vitatja a keresetet, rámutatva arra, hogy a 2003/88/EK irányelv 2. cikke a munkaidő szűken értelmezett fogalmát állapítja meg, amely három párhuzamos elemből áll: a munkahelyen való fizikai tartózkodás, a munkáltatói utasítás teljesítéséhez való rendelkezésre állás és az aktív munkavégzés. Úgy véli továbbá, hogy ezek a körülmények ebben az esetben nem állnak fenn, mivel az utazás során a munkavállalók nem kapcsolódnak „potenciálisan” a munkához, mivel nincs szükség a munkavégzésükre.

ÖTÖDSZÖR. – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolása és a Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana (Valencia autonóm közösség felsőbírósága) eljáró tanácsának álláspontja

a) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés indokolása

A jogvita alapvetően jogi jellegű, mivel a felek nem vitatják a jogvita alapjául szolgáló tényállást.

Amint az már említésre került, annak meghatározásáról van szó, hogy azt az időt, amelyet a dolgozók a munkavégzésük helyét jelentő mikrorezervátumból – vagy a telephelyről – a vállalkozás által kialakított bázisra a vállalkozás járművével történő utazással töltenek, a munkavállalók jogállásáról szóló törvény 34. cikke 5. bekezdésének alkalmazásában és a munkaidőnek a 2003/88/EK irányelv 2. cikkének 1. pontjában foglalt fogalmával összhangban munkaidőnek kell-e beszámítani, figyelembe véve, hogy a vállalkozás ugyanezt az utazást a nap elején munkaidőnek tekinti.

Az eljáró bíróság a következő okok miatt fordul előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bíróságához:

- 1) Nincs tudomása arról, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) vagy az Európai Unió Bírósága már döntött volna olyan helyzetről, mint amilyen a jelen jogvitában felmerült.
- 2) Mivel a kérdésre adott választól – amely más tevékenységi ágazatokban is felhasználható – függ, hogy a Sindicat de Treballadors i Treballadors de les Administracions i el Serveis Publics STAS-IV által a VAERSA ellen benyújtott kollektív keresetnek helyt adnak-e.
- 3) Mert az a válasz, amelyet a szociális tanács két olyan fellebbezés elbírálásakor adott, amelyekben ezt a kérdést a VAERSA dolgozói által kezdeményezett rendes eljárásokban tették fel, ellentmondásos volt, annak ellenére, hogy ugyanazon a közösségi ítélkezési gyakorlaton alapult, amelyet a 2015. szeptember 10-i *Tyco ítélet* (C-266/14, EU:C:2015:578) és a 2018. február 21-i ítélet (C-518/15) (EU:C:2018:82) képezett, amelyek a következő kritériumokat állapítják meg a „munkaidő” fogalmának meghatározásához:
  - a) A munkaidőbe „beletartozik minden olyan időtartam, amely alatt a munkavállaló dolgozik, a munkáltató rendelkezésére áll, és tevékenységét vagy feladatát végzi a nemzeti jogszabályoknak és/vagy gyakorlatnak megfelelően, valamint hogy a pihenőidőn e fogalom ellentétét kell érteni, tekintve, hogy e két fogalom kölcsönösen kizárja egymást (*Jaeger ítélet*, C-11/02, EU:C:2003:437, 48. pont; *Dellas és társai ítélet*, C-14/04, EU:C:2005:728, 42. pont; *Vorel végzés*, C-437/05, EU:C:2007:23, 24. pont; *Grigore végzés*, C-258/10, EU:C:2011:122, 42. pont)”.
  - b) Az említett irányelv „nem rendelkezik a munkaidő és pihenőidő közötti közbenső kategóriáról (lásd ebben az értelemben: *Dellas és társai ítélet*, C-14/04, EU:C:2005:728, 43. pont; *Vorel végzés*, C-437/05, EU:C:2007:23, 25. pont; *Grigore végzés*, C-258/10, EU:C:2011:122, 43. pont).”
  - c) „Az alapügyben szóban forgóhoz hasonló munkát végző munkavállalók utazásai – azért, hogy a munkáltatójuk által kijelölt ügyfelekhez utazzanak – az ahhoz szükséges eszközt jelentik, hogy e munkavállalók műszaki szolgáltatásaikat ezen ügyfeleknél elvégezzék. Ezen utazások figyelembevételének hiánya ahhoz vezetne, hogy a Tycóhoz hasonló munkáltató követelhetné, hogy kizárólag a biztonsági rendszerek üzembe helyezésével és karbantartásával kapcsolatos tevékenységek elvégzésével töltött idő tartozzon a 2003/88 irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében vett »munkaidő« fogalmába, ami azzal a hatással járna, hogy elferdítené e fogalmat, valamint sértené a munkavállalók biztonságának és egészségének védelmére irányuló célkitűzést.”

- d) A „munkaidő” fogalma második alkotóelemének meghatározó tényezője, hogy „a munkavállaló köteles fizikailag jelen lenni a munkáltató által meghatározott helyen, és ott ez utóbbi rendelkezésére állni, hogy szükség esetén azonnal képes legyen megfelelő szolgáltatások nyújtására (lásd ebben az értelemben: *Dellas és társai ítélet*, C-14/04, EU:C:2005:728, 48. pont; *Vorel végzés*, C-437/05, EU:C:2007:23, 28. pont; *Grigore végzés*, C-258/10, EU:C:2011:122, 63. pont)”.
- e) A munkavállaló által végzett munka intenzitása vagy a munkavállaló teljesítménye nem szerepel a 2003/88 irányelv 2. cikkének értelmében vett „munkaidő” fogalmának jellemzői között (2005. december 1-jei *Dellas és társai ítélet*, C-14/04, EU:C:2005:728, 43. pont).
- f) Kizárólag a tevékenység tényleges nyújtásához kapcsolódó időt kell a 2003/88 irányelv értelmében vett „munkaidőnek” tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2003. szeptember 9-i *Jaeger ítélet*, C-151/02, EU:C:2003:437, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Ezen szempontok alapján a szociális tanács azért tartja szükségesnek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését, mert ebben az eljárásban kollektív keresetről van szó, amelyet a Ley reguladora de la Jurisdicción Social (a munkaügyi perek szabályairól szóló törvény) második könyve II. címének VIII. fejezete szabályoz, ami azt jelenti, hogy a meghozott ítélet a biológiai sokféleséggel foglalkozó összes alkalmazottat érinti – akiket korábban mikrorezervátumokban munkát végző személyeknek, most pedig Natura 2000 hálózattal foglalkozó munkavállalónak neveznek.

Végül szükségesnek tűnik a kérelem előterjesztése a felperes szakszervezetnek és a Valencia autonóm közösség kormányzatának azon állításaira tekintettel, amelyeket az eljáró bíróságnak a tárgyalást követően felvetett kérésére fogalmaztak meg, mivel mindkét fél ugyanarra a 2003/88/EK irányelvre és a Bíróság ugyanazon ítélkezési gyakorlatára hivatkozott, de ellentétes megoldásra jutott.

b) Az eljáró Sala de lo Social del Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana (a valenciai autonóm közösség felsőbbbíróságának a jelen ügyben eljáró szociális tanácsa) álláspontja

Amint az már említésre került, az eljáró. Sala de lo Social del Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana (a valenciai autonóm közösség felsőbbbíróságának a jelen ügyben eljáró szociális tanácsa) nem foglal állást a jelen jogvita tárgyát képező kérdésben, mivel ugyanazon közösségi ítélkezési gyakorlatot értelmezve ellentmondásos megoldásokra jutott a NATURA 2000 hálózat megbízás keretében a mikrorezervátumokban szolgáltatást nyújtó VAERSA munkavállalók által benyújtott két fellebbezés elbírálása során.

A 2021. szeptember 21-i 2696/2021. sz. ítéletben (2966/2020. sz. fellebbezés) két munkavállaló keresetét azzal az indokkal utasították el, hogy „a telephelyről a bázisra vezető úton a vállalkozás járművében töltött idő alatt nem állnak a munkáltató rendelkezésére, és nem képesek a feladataik ellátására. Utazási feladatot hajtanak végre.”

Míg a 2021. december 3-i 3555/2021. sz. ítéletben (581/2021. sz. fellebbezés) ezzel ellentétes megoldásra jutottak, azzal érvelve, hogy: „Ezek az utazások tehát a társaság tevékenységéhez és a munkatevékenység végzéséhez tartoznak, amelyet a vállalkozás járművével végeznek, kiindulási és érkezési pontként a Valencia autonóm közösség kormányzata faiskolájának Santa Fazban található vállalati létesítményeit véve alapul. Ha a munkavállalónak minden munkanap kezdetén a bázisra kell mennie, igénybe kell vennie egy járművet, és a telephelyre kell mennie, majd a nap végén el kell hagynia a telephelyet, és a járművet a bázison kell letennie, akkor azt a következtetést kell levonni, hogy a bázisról a telephelyre és vissza történő utazások munkaidőnek minősülnek, mivel ezekben az időszakokban a munkavállaló a vállalkozás rendelkezésére áll, és őt a 2003/88 irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében úgy kell tekinteni, hogy »dolgozik«”.

A kétségek azért merülnek fel, mert bár igaz, hogy a munkavállalók a telephelyről a bázisra történő utazás során nem végzik a munkájukat, de nem is rendelkezhetnek szabadon az idejükkel, mivel az utazásra a vállalkozás járművével kerül sor előre meghatározott időben és a vállalkozás által meghatározott menetrend szerint.

HATODSZOR. – Az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés.

[omissis]

Az eljáró bíróság úgy határoz, hogy előzetes döntéshozatalra az Európai Unió Bírósága elé terjeszti a következő kérdést: Úgy kell-e értelmezni a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkét, hogy a munkavállalók által a munkanap elején és végén a bázisról a mikrozervátumba vagy a munkavégzésük helyét jelentő telephelyre, majd onnan a bázisra történő utazás során a vállalkozás járművén eltöltött idő az irányelv 2. cikke értelmében vett „munkaidőnek” minősül?

[omissis] [Záró eljárási formulák]